

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра практичної психології та психодіагностики

СИЛАБУС
вибіркової дисципліни
Психологічна профілактика насилля
підготовки магістра
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійної програми «Практична психологія
(психологічне консультування та психотерапія)»

Силабус навчальної дисципліни «Психологічна профілактика насилля» підготовки магістрів, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, за освітньо-професійною програмою Практична психологія (психологічне консультування та психотерапія)

Розробник: Магдисюк Людмила Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри практичної психології та психодіагностики

протокол № 2 від _08.09. 2021 р.

Завідувач кафедри: Людмила МАГДИСЮК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія Практична психологія (психологічне консультування та психотерапія) Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 3-й
ІНДЗ: €		Лекції 16 год.
		Практичні (семінарські) 12 год. Лабораторні 12 год.
		Самостійна робота 72 год. Консультації 8 год.
Форма контролю: залік		

2. Інформація про викладача:

ППП Магдисюк Людмила Іванівна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри практичної психології та психодіагностики

Контактна інформація: мобільний телефон +380665201640; електронна адреса magdisyukl@ukr.net

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щовівторка з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 202. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

3. Опис дисципліни

Курс «Психологічна профілактика насилля» є вибірковою дисципліною циклу навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки фахівців-психологів. У програмі курсу представлено основні теоретичні підходи до профілактики та корекції насильницьких дій з боку кривдника по відношенню до членів сім'ї. Розкрито суть теоретичних положень домашнього насильства над дітьми, жінками, визначені його психологічні та історико-культурні чинники.

Визначаються основні напрямки психологічного супроводу у ситуації домашнього насильства, творча терапія у консультування особи, яка постраждала від домашнього насилля та терапія і консультування членів сімей, що стикнулися із проблемою домашнього насилля.

Пререквізити:

Вивчення дисципліни базується на дисциплінах загального та професійного циклів підготовки попередніх років навчання: загальна психологія, основи практичної психології,

вікова психологія, психотерапія, психологічне консультування, клінічна психологія, педагогічна психологія.

Постреквізити: сімейне консультування та терапія, психологічна допомога дитині та сім'ї.

Мета дисципліни – є ознайомлення студентів з основними видами домашнього насилля; з психологічними особливостями осіб, що постраждали від домашнього насильства та осіб, що чинять насильство в родині; зі способами профілактики та протидії домашньому насильству.

Предметом курсу є теоретичний аналіз проблеми насилля та профілактичні заходи, що запобігають насиллю.

Завдання курсу – оволодіння студентами категоріально-термінологічним апаратом психології домашнього насилля, ознайомлення із особливостями різних видів насилля, способами профілактики та захисту від насилля в сім'ї.

4. Результати навчання (Компетентності)

У студентів у процесі вивчення дисципліни мають бути сформовані наступні компетентності:

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК11. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Програмні результати навчання:

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності

5. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак.	Лабор.	Сам. роб.	Консульт	Форма контр/баланси
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології насильства та його психологічної профілактики							
Тема 1. Домашнє насильство як психологічний феномен: поняття та види насильства	11	1			10		
Тема 2. Класифікація форм домашнього насильства: сексуальне насильство	13	1			12		
Тема 3. Соціальні та психологічні причини домашнього насилля в сім'ї	16	2	2	2	10		
Тема 4. Психологічні портрет осіб, що вчиняють насильство та постраждалих від домашнього насильства в сім'ї	16	2	2	2	10		
Тема 5. Шляхи віктимізації особи, яка постраждала від домашнього насильства.	18	2	2	2	10	2	
Разом за модулем 1	74	8	6	6	52	2	
Змістовий модуль 2. Особливості корекційної роботи з сімейними кривдниками							
Тема 6. Особливості психологічного супроводу у ситуації домашнього насилля	19	3	2	2	10	2	
Тема 7. Організація та проведення профілактичної роботи з домашніми кривдниками	14	3	2	2	5	2	
Тема 8. Організація профілактично-корекційної роботи з особою, яка постраждала від домашнього насилля	13	2	2	2	5	2	
Разом за модулем 2	46	8	6	6	20	6	
Види підсумкових робіт						40	Бал
Модульна контрольна робота							60
ІНДЗ							6
Інше (дискусії, реферат)							4
Всього годин	120	16	12	12	72	8	100

6.ВИДИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальне завдання студентів передбачає оволодіння методами, формами, технологією кризового консультування в роботі з різними категоріями клієнтів при насиллі, формування навичок постановки психологічного діагнозу, адекватного та вмілого використання діагностичних методик, теоретико-практичної інтерпретації особистості клієнта

та його проблеми, проведення психокорекційної роботи з клієнтами, що перебувають у кризовому стані.

7. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента: відвідування занять є обов'язковим. За умови відвідування та якісної підготовки до занять студент може набрати максимальну кількість балів поточного оцінювання. За наявності об'єктивних причин (відрадження, стажування, хвороба тощо) студент може перездати тему курсу, навчатися он-лайн. За бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Списування під час модульних контрольних робіт заборонене.
- Письмові роботи студента обов'язково проходять перевірку на наявність плагіату (допускається не більше 20 % текстових запозичень).
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримання принципів та положень Етичного кодексу психолога (<http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>);
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Максимально оцінюється робота студента на занятті (за умови успішної відповіді). За наявності об'єктивних причин (відрадження, стажування, хвороба тощо) студент може перездати тему курсу.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за певний вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

8. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем, або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо). Залік відбувається у формі усного опитування. Студент може не

складати його, якщо за результатами поточного оцінювання та модульної контрольної роботи набирає 75 і більше балів.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 3

Поточний контроль (max=40 балів)				Модульний контроль (max=60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	Інше	МКР	100
20	10	6	4	60	

Таблиця 4

10. Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи(проекту), практики	для заліку
90 - 100	Відмінно	зараховано
82 - 89	Добре	
75 - 81		
67 - 74		
60 - 66	Задовільно	Не зараховано(з можливістю повторного складання)
1 - 59	Незадовільно	

11. Рекомендована література

1. Гашека Т. В. Практичні рекомендації для проведення психокорекційної роботи з підлітками за наявності суїцидальних ідеацій. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 7. С. 68 – 72.

2. Иванов Д. А. О роли алкоголя в суицидальных проявлениях. *Психология и соционика межличностных отношений*. 2005. № 7. С. 10 – 14.

3. Иванов Д. А. Суицидальные действия юношей при психическом инфантилизме и другой пограничной психопатологии. *Психология и соционика межличностных отношений*. 2005. № 6. С. 19 – 21.

4. Карсон Р., Батчер Д., Минека С. Расстройства настроения и суицид. *Аномальная психология*. Санкт-Петербург: Питер, 2004. С. 360 – 462.

5. Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини : навчальний посібник. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. 2009. 316 с.
6. Лісова О.С. Психологія суїцидальної поведінки. Чернівці : Рута, 2004. 233 с.
7. Магдисюк Л. І. Методичні рекомендації до курсу «Психологія сімейної кризи». Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 22 с.
8. Магдисюк Л. І. Особливості нервово-психічної напруженості осіб пізньої зрілості у кризових станах. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka* # 61 (11/2020): Wydawca : Sp. z o.o. «Diamond trading tour». 2020. S. 51-53.
9. Магдисюк Л. І. Психологічна корекція особистісної сфери підлітків та молоді. *Освіта та розвиток обдарованої особистості: щоквартальний науково-методичний журнал*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2019. № 2 (73), II квартал. С. 64-72.
10. Магдисюк Л. І. Психологічне консультування підлітків із девіантною поведінкою: теоретичний та практичний аспект. *Virtus: Scientific Journal*. № 50, 2021. S. 45-48.
11. Магдисюк Л. І., Демчук В. Б., Павлова Б. В. Сучасні підходи профілактики девіантної поведінки у діяльності психологічної служби. *Науковий Вісник МДУ. Серія «Педагогіка та психологія»*, Том 7, № 1, 2021, с. 9-17.
12. Магдисюк Л. І., Ковальчук Л. І., Павлова Б. В. Психологічно-профілактична корекція адикцій у дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку (комп'ютерна залежність). *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2020. № 3 (78), III квартал. С. 82-89.
13. Магдисюк Л. І., Мельник А. П. Психологія життєвих криз та кризове консультування: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 100 с.
14. Магдисюк Л. І., Мельник А. П. Психологія роботи з групами ризику: методичні рекомендації до курсу «Психологія роботи з групами ризику». Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 20 с.
15. Магдисюк Л. І., Павлова Б. Б. Особливості психологічного консультування підлітків із девіантною поведінкою. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka* # 51 (01/2020): Wydawca : Sp. z o.o. «Diamond trading tour». 2020. S. 57-59.
16. Магдисюк Л. І., Рубцова І. О. Психологічні особливості виникнення тривожності у безробітних. *Психологія: реальність і перспективи*. Рівне: РДГУ, 2019. С. 159–165.
17. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Практикум психологічного консультування в юридичній сфері: навч. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 320 с.
18. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Програма сертифікатного курсу з підвищення тренерської компетентності за напрямом «Практична психологія у сфері кризової психології». Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 92 с.
19. Могаделєва І. В. «Суїцидальний герой»: к постановке проблемы. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2006. № 2. С. 127 – 131.
20. Пурло Е. Ю. Опыт применения интегративной психотерапии как способ превенции суицида. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 5. С. 31 – 42.
21. Рибалка В. В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій проблемної особистості. Київ : Шкільний світ. 2009. 119 с.
22. Суїцидальна поведінка особистості // Психологія життєвої кризи / за ред. Т.М. Титаренко. Київ: Агрпромовидав України, 1998. С. 159 – 178.
23. Федоренко Р.П. Психологія суїциду. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2011. 260 с

24. Mahdysiuk, L., Tryhub, H., Duchiminska, T., Kulchyska, A., & Zasiiekina, L. (2020). Verbal Expression of Preparedness in Retirement Planning Interviews. *East European Journal of Psycholinguistics*, 7(2).

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття про домашнє насильство.
2. Запобігання та протидія домашньому насильству.
3. Види насильства.
4. Фізичне насильство.
5. Економічне насильство.
6. Сексуальне насильство.
7. Психологічне насильство.
8. Цикли насильства
9. Види домашнього насильства над дітьми
10. Наслідки домашнього насильства над дітьми
11. Індикатори жорстокого поводження з дитиною
12. Алгоритм дій психолога при виявленні випадку жорстокого поводження з дитиною.
13. Насильство щодо жінок і проблема прав людини
14. Зґвалтування і зазіхання сексуального характеру.
15. Побутове насильство.
16. Зловмисне переслідування.
17. Торгівля жінками
18. Сексуальні домагання
19. Поняття про сексуальне насильство
20. Міфи про сексуальне насильство та про гвалтівників
21. Соціальні аспекти зґвалтування
22. Консультування і психотерапія жертв сексуального насильства
23. Насильство в українській літературі та культурі
24. Соціальні витоки насильства.
25. Гендерні чинники насильства
26. Екологічна теорія насильства
27. Родинні сценарії та контрсценарії як причини насильства
28. Патопсихологічні чинники насильства
29. Родинна історія як джерело насильства
30. Стиль сімейного виховання.
31. Форми взаємодії насильства та літератури
32. Текстуальна агресія, її типи
33. Індивідуальна агресія автора
34. Гендерна агресія в літературі
35. Субкультура агресивності та субкультура віктимності
36. Особа, яка постраждала від домашнього насильства.
37. Витоки формування комплексу жертви
38. Соціально-психологічні особливості поведінки осіб, які вчинили насильство
39. Психологічний портрет особи, яка вчинила насильство в сім'ї.
40. Типологія «кривдників».
41. Поняття про віктимізацію. Методи віктимізації. Наслідки віктимізації
42. Традиційна чоловіча самоідентифікація.
43. Чоловіча культура насильства
44. Психологічна характеристика дітей з агресивною поведінкою
45. Профілактика домашнього насильства

46. Поняття протравмофокусовану когнітивно-поведінкову терапію.
47. Травмофокусовані компоненти.
48. Процес надання психотерапевтичної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства
49. Психологічні теорії виникнення агресії
50. Типологія агресивної поведінки
51. Механізми формування агресивності в онтогенезі
52. Соціалізація агресивності.
53. Принципи та підходи до надання психологічної допомоги особі, яка пережила насильство в сім'ї.
54. Особливості психокорекційної роботи з кривдниками
55. Види психологічної допомоги та можливості різних видів психологічної допомоги.
56. Теоретико-методологічні засади творчої терапії.
57. Принципи творчого підходу до консультування особи, яка постраждала від домашнього насильства.
58. Арттерапевтичні методики у роботі з особами, які постраждали від домашнього насильства
59. Терапевтичні стосунки в арт-терапії
60. Особливості терапевтичної роботи з кривдниками
61. Принципи роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї
62. Особливості програми для корекції поведінки дітей, які вчинили насильство в сім'ї.
63. Програми корекційної роботи з особами, які вчинили насильство в сім'ї
64. Усвідомлення та формування моделі ненасильницької поведінки
65. Розвиток комунікативних навичок
66. Формування навичок самоконтролю та саморегуляції
67. Формування альтернативної поведінки в сім'ї
68. Формування умінь ефективної взаємодії та способу поведінки в сім'ї